

Terecht of niet?

□ Annemarie de Knecht-van Eekelen

Plagiaat wordt gestraft ... of niet?

Van studenten wordt verwacht dat zij alleen of samen met anderen allerlei soorten teksten kunnen schrijven, zoals werkstukken, scripties, essays. Dat moeten originele teksten zijn. Alle examenreglementen bevatten regels over de wijze van citeren en de mate waarin teksten van anderen mogen worden overgenomen. Toch zijn er regelmatig beroepszaken waarin studenten beslissingen over plagiaat proberen aan te vechten. Met wisselend succes.

De zaak

Een student aan de universiteit te F. heeft een essay geschreven. Hij heeft daarvoor geen cijfer gekregen, want zijn docenten hebben met behulp van het computerprogramma Ephorus vastgesteld dat de tekst van het essay voor 54% overeenkwam met tekst van andere bronnen. Bij deze opleiding wordt dit als plagiaat beschouwd. De student heeft dat in januari te horen gekregen, maar zijn docenten melden het plagiaat pas in juni aan de examencommissie. Na een gesprek met de examencommissie krijgt de student een sanctie opgelegd: een berisping, zijn opdracht wordt ongeldig verklaard en hij mag gedurende een bepaalde periode niet deelnemen aan herkansingen van tentamens. Dat vindt de student onredelijk en hij gaat in beroep.

Het College van Beroep voor de Examens

Dat er sprake is van plagiaat is voor het College van Beroep voor de Examens (COBEX) geen punt van discussie. En plagiaat is een vorm van fraude, ook al beweert de student dat hij niet opzettelijk heeft gefraudeerd. De student vindt dat hij in zijn essay op de juiste wijze heeft verwezen naar de originele bronnen. Dat is een inhoudelijke kwestie waarover het COBEX geen uitspraak doet. Waar het om gaat bij het College is de gevolgde procedure en daar heeft de student wel een punt. In de frauderegeling van de opleiding staat dat de examinerator zo spoedig mogelijk na het constateren van mogelijke fraude een schriftelijk verslag maakt en dat aan de voorzitter van de examencommissie geeft. De examenkandidaat kan dan schriftelijk commentaar op het verslag leveren.

De verweerder erkent dat de regels niet correct zijn gevolgd en dat er te veel tijd heeft gelegen tussen het constateren van het plagiaat en het opleggen van de sanctie. De verweerder zegt dat daarmee rekening is gehouden bij de keuze van de sanctie die volgens verweerder 'gematigd' is.

De uitspraak

Het College stelt vast dat de student geen mogelijkheid heeft gehad om schriftelijk commentaar te geven, terwijl hij wel – te vergeefs – moeite heeft gedaan om van de docenten te horen hoe het nu zat met het vermeende plagiaat. Nu de verweerder de procedure niet goed heeft gevolgd, zijn de consequenties daarvan voor rekening en risico van de verweerder. Het COBEX verklaart het beroep van de student gegrond.

Nog meer plagiaat?

De student in bovengenoemde zaak had succes met zijn beroep, zo niet de student in de zaak die hierna wordt besproken. Deze student klaagde over de beoordeling van zijn groepsopdracht waarin sprake was van plagiaat. Hier ging het om een schrijfopdracht die hij samen met een andere student moest maken. Hij had daartegen al direct bezwaar gemaakt, hij wilde de opdracht alleen maken. Maar dat verzoek werd afgewezen, omdat samenwerken een van de leerdoelen van die opdracht was. Wel werd toegestaan dat zijn deel

Terecht of niet?

individueel zou worden beoordeeld, mits er in hun plan van aanpak een duidelijke onderlinge taakverdeling was beschreven.

Na het inleveren van de opdracht blijkt dat zijn medestudent heeft geplagieerd. Beide studenten krijgen dezelfde onvoldoende voor de opdracht. De student meent dat hij de onvoldoende krijgt voor het plagiaat waaraan hij geen deel heeft. Daartegen gaat hij in beroep.

Het verweer

Uit het verweer blijkt dat de student alleen aan het begin van de opdracht bij zijn docent heeft geklaagd over het moeten samenwerken. Later heeft hij er nooit meer iets over gezegd, terwijl de samenwerking wel problematisch was. Hij had tijdens het werken aan de opdracht voldoende gelegenheid om daarover met zijn docent te spreken. Zijn docent zegt dat de onvoldoende niet is gebaseerd op het plagiaat, maar op het onvoldoende niveau van het eigen werk van de student.

Bovendien blijkt er een schikkingsgesprek te zijn geweest tussen verweerder en de student. Hij zou geen aantekening krijgen voor plagiaat en alleen een brief krijgen over de verantwoordelijkheden bij groepswork. Maar zijn onvoldoende blijft wel staan. De student heeft dit schikkingsvoorstel verworpen.

Het College van Beroep voor de Examens

Ook in dit geval staat de fraude op zich niet ter discussie. De studiegenoot heeft geplagieerd en dus gefraudeerd, de student heeft in zijn deel van de groepsopdracht geen fraude gepleegd. De vraag is dan in hoeverre de student medeverantwoordelijk is voor het totale eindproduct. Het COBEX is van mening dat de student tijdig had moeten aan geven dat er problemen waren bij het samenwerken aan de groepsopdracht. Nu hij dat niet heeft gedaan, zijn de gevolgen voor zijn rekening. Hij heeft zijn onvoldoende niet gekregen vanwege plagiaat, maar op grond van zijn eigen, als onvoldoende beoordeelde, werk.

De uitspraak

Het COBEX oordeelt dat verweerder niet in strijd met het recht heeft gehandeld. Het beroep van de student wordt ongegrond verklaard. Het College adviseert om het schikkingsvoorstel te effectueren.

Terecht of niet ...?

Uit beide uitspraken komt naar voren hoe belangrijk het is dat alle betrokkenen direct reageren als er problemen zijn. In het eerste geval had de docent de fraudezaak niet moeten laten slepen, de student had zich dan niet met succes kunnen beroepen op de reglementen. In het tweede geval had de student het er niet op aan moeten laten komen en zijn docent meer moeten betrekken bij de uitvoering van de opdracht. Groepsopdrachten zijn vaker een bron van ergernis en leiden geregeld tot een discussie over de beoordeling. Het opstellen van een taakverdeling voorkomt die discussie dus niet. De vraag kan worden gesteld wat het nut is van een groepsopdracht als ieder zijn eigen deel produceert. Leren samenwerken ... een moeilijke opdracht.

Mw. dr. A. de Knecht-van Eekelen is hoofdredacteur van *EXAMENS*. E-mail: a.van.eekelen@gmail.com.

